

Ο Στραγγαλισμός της Αυτονομίας των Δήμων Καταστρατηγεί Βασικά Άρθρα του Συντάγματος

Πολιτική Διακήρυξη

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση βιώνει μια πρωτοφανή κρίση θεσμικής και οικονομικής ασφυξίας.

Η κατάσταση είναι χειρότερη ακόμη και από εκείνη που είχαμε καταγράψει μετά το προηγούμενο Συνέδριό μας στη Ρόδο το 2024, όπου λάβαμε συγκεκριμένες και σχεδόν ομόφωνες αποφάσεις.

Έκτοτε, η κατάσταση των Δήμων όχι μόνο δεν βελτιώθηκε, αλλά επιδεινώθηκε.

Η Κυβέρνηση, αντί να διορθώσει λάθη και παραλείψεις του παρελθόντος, προχώρησε σε νέα μέτρα που υποβαθμίζουν περαιτέρω τον θεσμό και υπονομεύουν τον ρόλο των Δήμων.

Κάθε φορά που ασχολείται με την Αυτοδιοίκηση, το αποτέλεσμα είναι λιγότεροι πόροι και περιορισμό αρμοδιοτήτων.

Πυρήνας της πολιτικής της Κυβέρνησης είναι ο **συγκεντρωτισμός**, που υπονομεύει ευθέως τα άρθρα **101 και 102 του Συντάγματος** και τις **αρχές της Ευρωπαϊκής Χάρτας Τοπικής Αυτονομίας**.

Οι Δήμοι μετατρέπονται από κύτταρα Δημοκρατίας σε εκτελεστικά παραρτήματα της Κεντρικής Διοίκησης.

Αυτό δεν αποτελεί απλή διοικητική υποτίμηση· συνιστά **καταστρατήγηση θεμελιωδών συνταγματικών αρχών και του ευρωπαϊκού κεκτημένου**.

Παρά τον συνεχή περιορισμό των πόρων και των αρμοδιοτήτων, οι Δήμοι εξακολουθούν να στηρίζουν τις τοπικές κοινωνίες – συχνά με μειωμένο προσωπικό, συρρικνωμένους προϋπολογισμούς και θεσμική επισφάλεια. Την ίδια ώρα, η Κυβέρνηση πανηγυρίζει για «υπερπλεονάσματα» τα οποία, όπως έχει τεκμηριωθεί από τα ίδια τα κείμενα της ΚΕΔΕ, προέρχονται σε μεγάλο ποσοστό από **παρακρατημένους πόρους της Αυτοδιοίκησης**.

Η πολιτική αυτή συνιστά **θεσμικό και οικονομικό στραγγαλισμό**.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν είναι επαίτης. Είναι **δημοκρατικά νομιμοποιημένος θεσμός και ισότιμος εταίρος** της εκάστοτε Κυβέρνησης. Οφείλουμε, λοιπόν, να το δηλώσουμε καθαρά: **Φτάνει πια η σιωπή – η ανοχή ισοδυναμεί με συνενοχή**.

◆ 10 + 1 σημεία που επιβεβαιώνουν την κατάσταση:

1. Ο νόμος 3852/2010 ως προς τα οικονομικά των ΟΤΑ δεν εφαρμόστηκε, ενώ δεν καταργήθηκε ο «κόφτης» στα έσοδά μας από τον κρατικό προϋπολογισμό. Αποτέλεσμα: απώλεια πάνω από 5 δισ. ευρώ για τους Δήμους το 2025.
2. Δεν εγκρίθηκε ούτε καν η καταβολή των τριών δόσεων ΚΑΠ ύψους 468 εκατ. €, απαραίτητων για την κάλυψη του αυξημένου ενεργειακού και μισθολογικού κόστους.
Δεν αποπληρώθηκαν οι παρακρατηθέντες πόροι, δεν επανήλθαν έσοδα από τέλη που αφαιρέθηκαν μετά το 2010 και δεν αποδόθηκε στους Δήμους μερίδιο από τα έσοδα του «τέλους ανθεκτικότητας».
3. Οι Δήμοι δεν είχαν καμία συμμετοχή στα έσοδα του υπερπλεονάσματος (άνω των 9 δισ. ευρώ).
Την ίδια ώρα, συγχωνεύονται και κλείνουν σχολεία, νοσοκομεία και πρόσφατα υποκαταστήματα ΕΛΤΑ, ενώ απειλούνται και κρίσιμες κοινωνικές δομές, που στηρίζουν τους πιο ευάλωτους πολίτες.

Τα παραπάνω δεδομένα συντείνουν με δραματικό τρόπο στην ερημοποίηση της Περιφέρειας και στην όξυνση του Δημογραφικού Προβλήματος.

4. Δεν καλύφθηκαν οι δαπάνες για αρμοδιότητες που έχουν μεταφερθεί στους Δήμους, ενώ αφαιρούνται ακόμη και τα έσοδα από τα πρόστιμα του ΚΟΚ.
 5. Δεν καταργήθηκε το Τέλος Ταφής Απορριμμάτων – οι Δήμοι συνεχίζουν να το πληρώνουν.
 6. Δεν δημιουργήθηκε νέο Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα για τους Δήμους, ενώ η ΣΑΤΑ παραμένει στο 12% της αντίστοιχης του 2010, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΚΕΔΕ.
 7. Οι Δήμοι παραμένουν εκτός ευρωπαϊκού πλαισίου στον χωροταξικό, πολεοδομικό και αστικό σχεδιασμό.
Μας αφαιρούνται οι Πολεοδομίες, αποκλειόμαστε από τη διαχείριση των απορριμμάτων, επανέρχονται ρυθμίσεις του ΝΟΚ παρά τις αποφάσεις του ΣτΕ, θεσπίζοντας μάλιστα οικονομικό αντίτιμο για την ίδια την καταστροφή των Πόλεών μας.
 8. Παραμένουμε αποκλεισμένοι από τον διαθέσιμο ενεργειακό χώρο, στερούμενοι της δυνατότητας ενεργειακής αυτονομίας και ενίσχυσης των ενεργειακών κοινοτήτων.
Ακόμα, τα 100 εκατ. ευρώ του προβληματικού προγράμματος «Απόλλων» απεντάχθηκαν από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.
 9. Οι παρεμβάσεις των Δήμων στα μεγάλα ζητήματα του δημογραφικού, του στεγαστικού και των υποδομών παραμένουν ναρκοθετημένες λόγω έλλειψης θεσμικού πλαισίου και πόρων.
 10. Παραπέμπεται στις καλές η ουσιαστική μεταρρύθμιση του Κράτους για την εφαρμογή της Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης, ενώ στον νέο Κώδικα οδηγούμαστε σε απλή κωδικοποίηση της υφιστάμενης Νομοθεσίας.
 11. Δεν είναι δυνατόν η μόνη απάντηση στη διαρκή υποστελέχωση των ΟΤΑ να είναι η «απελευθέρωση των προσλήψεων στα ανταποδοτικά τέλη».
-

◆ Ευρωπαϊκές Διαπιστώσεις

Η Έκθεση του Κογκρέσου του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα επιβεβαιώνει την αυξανόμενη απόκλιση της χώρας μας από την ευρωπαϊκή πραγματικότητα.

Η Ελλάδα χαρακτηρίζεται ως **ιδιαίτερα συγκεντρωτική**, με περιορισμένες εξουσίες στις τοπικές αρχές.

Συγκεκριμένα:

- Οι Δήμοι δεν έχουν εξουσία έκδοσης δεσμευτικών τοπικών κανονισμών, παρά μόνο σε ελάχιστες περιπτώσεις.
- Οι περισσότερες τοπικές αρχές αντιμετωπίζουν σοβαρές ελλείψεις προσωπικού, μειώνοντας την επιχειρησιακή τους ικανότητα.
- Οι οικονομικοί τους πόροι δεν είναι ανάλογοι των αρμοδιοτήτων τους.
- Η δημοσιονομική αυτονομία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα είναι η πιο αδύναμη στην Ευρώπη.
- Η ελεύθερη άσκηση των καθηκόντων των Δημάρχων παρεμποδίζεται από νομοθεσία που επιτρέπει την εύκολη άσκηση διώξεων εναντίον τους.

◆ Οικονομικά και Κοινωνικά Δεδομένα

Τα λειτουργικά έξοδα των Δήμων έχουν πολλαπλασιαστεί σε αρκετά δισεκατομμύρια από το 2019, ενώ οι δεσμεύσεις για απόδοση παρακρατηθέντων πόρων, ενεργειακή στήριξη, ειδικά προγράμματα για μικρούς και νησιωτικούς Δήμους και θεσμοθετημένο διάλογο με την Κυβέρνηση παραμένουν ανεκπλήρωτες.

Η Αυτοδιοίκηση αποδυναμώνεται οικονομικά και θεσμικά.

Οι Δήμοι στερούνται τους πόρους που δικαιούνται βάσει του Ν. 3852/2010 (ΦΠΑ, Φόρος Εισοδήματος, ΕΝΦΙΑ).

Η μη απόδοσή τους οδηγεί σε κατάρρευση κοινωνικών δομών: ΚΔΑΠ, ΚΔΑΠμεΑ, ΚΗΦΗ, ΚΑΠΗ, δημοτικά ιατρεία.

Από τις 4.500 δομές της κρίσης, λειτουργούν λιγότερες από τις μισές.

Δεν πρόκειται απλώς για οικονομικό πρόβλημα, αλλά για απειλή **κοινωνικής διάλυσης**.

Το ενεργειακό κόστος έχει εκτοξευθεί, ενώ η Κυβέρνηση ακύρωσε τη δυνατότητα ενεργειακής αυτονομίας των ΟΤΑ, στερώντας τους βασικά εργαλεία στήριξης των εύάλωτων νοικοκυριών.

Πρόκειται για **συστηματική στρατηγική ελέγχου και εξουδετέρωσης της αυτοδιοικητικής ανεξαρτησίας**.

Η απάντηση της Αυτοδιοίκησης

Παρά τις πρόσφατες ανακοινώσεις περί «ενίσχυσης» των ΟΤΑ, τα κρίσιμα αιτήματα των Δήμων παραμένουν αναπάντητα.

Η πρόσθετη χρηματοδότηση των 105 εκατ. € για το 2025 δεν αποτελεί νέα ενίσχυση, αλλά ανακύκλωση ήδη εγγεγραμμένων πόρων.

Η θετική αποτίμηση που προσπαθεί να παρουσιάσει η ηγεσία της ΚΕΔΕ δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα των Δήμων.

Μια ΚΕΔΕ που δεν σέβεται τις αποφάσεις της κινδυνεύει να μετατραπεί σε «λέσχη συζητήσεων» που απλώς εκτονώνει τη δυσαρέσκεια χωρίς δράση.

Οφείλουμε να αγωνιστούμε χωρίς φόβο, με ενότητα και αποφασιστικότητα. Να προγραμματίσουμε **δυναμικές κινητοποιήσεις**:

Κλείσιμο Δήμων, μαζική παρουσία έξω από τη Βουλή κατά τη συζήτηση του Κρατικού Προϋπολογισμού, και συνεχή ενημέρωση των τοπικών κοινωνιών σε συνεργασία με τους εργαζομένους.

◆ Πλαίσιο Διεκδίκησης

1. Δεκαήμερο ενημέρωσης από την ΚΕΔΕ προς όλους τους Δήμους, με σύγκληση ΠΕΔ και Δημοτικών Συμβουλίων και συνεχή ενημέρωση προς τα ΜΜΕ για την ενημέρωση των τοπικών κοινωνιών.
2. Ενημέρωση της Κυβέρνησης και των πολιτικών αρχηγών για τα αιτήματά μας, που εκφράζουν την κοινωνία των πολιτών.
3. Εγγραφή στον Προϋπολογισμό του ποσού τουλάχιστον **4,5 δις. ευρώ** για τους Δήμους.
4. Αν δεν υπάρξει ανταπόκριση, συντονισμένες κινητοποιήσεις και **συμβολικό κλείσιμο Δήμων**.
5. Επανεπιβεβαίωση των πάγιων αιτημάτων μας:
 - ο Πλήρης εφαρμογή του Ν. 3852/2010.
 - ο Απόδοση όλων των θεσμοθετημένων πόρων και παρακρατηθέντων ποσών.
 - ο Κάλυψη ενεργειακού κόστους και αποκατάσταση ενεργειακής αυτονομίας.
 - ο Επαναφορά του αρχικού ποσοστού, που αναλογεί στους ΟΤΑ από τους πόρους του Πράσινου Ταμείου.
 - ο Διασφάλιση κοινωνικών δομών και επαναλειτουργία όσων έκλεισαν.
 - ο Απόσυρση ρυθμίσεων που αφαιρούν αρμοδιότητες (πολεοδομίες, ΔΕΥΑ, ΚΟΚ).
 - ο Θεσμοθέτηση τακτικού διαλόγου ΚΕΔΕ – Υπουργείων.
 - ο Ειδικά προγράμματα για ορεινούς, μικρούς και νησιωτικούς Δήμους.

- Ενίσχυση συμμετοχής των Δήμων στη χάραξη πολιτικών για ενέργεια, στέγαση, περιβάλλον και κοινωνική συνοχή.
 - Καμία περαιτέρω απώλεια πόρων ή αρμοδιοτήτων.
 - Κάλυψη των αναγκών των ΟΤΑ με μόνιμο προσωπικό.
 - Ενότητα και δράση πέρα από Παρατάξεις.
-

◆ Επόμενα Βήματα

Αμέσως μετά το Συνέδριο, να συγκληθεί **έκτακτη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΚΕΔΕ** για αποτίμηση των αποτελεσμάτων και σχεδιασμό των επόμενων ενεργειών αξιοποιώντας κάθε θεσμικό εργαλείο που προβλέπει η ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία, ακόμα και σε επίπεδο προσφυγών (ΣτΕ, κ.α).
Εν όψει της Γενικής Συνέλευσης της 17ης Δεκεμβρίου για τον νέο Κώδικα, δεσμευόμαστε ότι:

- Δεν κάνουμε κανένα βήμα πίσω στην άσκηση των αρμοδιοτήτων μας.
 - Δεν αποδεχόμαστε άλλη απώλεια θεσμοθετημένων πόρων.
 - Δεν αποδεχόμαστε αλλαγή του εκλογικού νόμου που δεν ζητήθηκε και δεν επιλύει κανένα πρόβλημα.
-

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση οφείλει να σταθεί **αντάξια της εμπιστοσύνης των πολιτών**.
Είμαστε πρώτα και πάνω απ' όλα **Αυτοδιοικητικοί και Αιρετοί Εκπρόσωποι των συμπολιτών μας**, με διάθεση και όρεξη για προσφορά στον τόπο μας.
Ενωμένοι, μπορούμε να σταθούμε στο ύψος των περιστάσεων.

Η Αυτοδιοίκηση **δεν θα αποδεχθεί άλλο την υποκατάστασή της** από ένα «επιτελικό κράτος» χωρίς λογοδοσία.
Η Δημοκρατία ξεκινά από τον Δήμο.
Και όταν στραγγαλίζονται οι Δήμοι, στραγγαλίζεται και η Δημοκρατία.

◆ Από την Αλεξανδρούπολη διακηρύσσουμε:

Όχι στην υποβάθμιση των ΟΤΑ.
Ναι στην Αυτονομία, τη Διαφάνεια και την Αξιοπρέπεια.
Η σιωπή τελείωσε.
Η Αυτοδιοίκηση επιτέλους μιλά.